

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

MAI HOÀI THU

**TỔ CHỨC HOẠT ĐỘNG NHÓM TRONG DẠY HỌC
LỊCH SỬ VIỆT NAM TỪ NĂM 1930 ĐẾN NĂM 1954
Ở TRƯỜNG TRUNG HỌC PHỔ THÔNG
THÀNH PHỐ HẠ LONG TỈNH QUẢNG NINH**

LUẬN VĂN THẠC SĨ LỊCH SỬ

THÁI NGUYÊN - 2019

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

MAI HOÀI THU

**TỔ CHỨC HOẠT ĐỘNG NHÓM TRONG DẠY HỌC
LỊCH SỬ VIỆT NAM TỪ NĂM 1930 ĐẾN NĂM 1954
Ở TRƯỜNG TRUNG HỌC PHỔ THÔNG
THÀNH PHỐ HẠ LONG TỈNH QUẢNG NINH**

Ngành: Lịch sử Việt Nam

Mã số: 8229013

LUẬN VĂN THẠC SĨ LỊCH SỬ

Người hướng dẫn khoa học: TS. Lê Thị Thu Hương

THÁI NGUYÊN - 2019

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi, được hoàn thành với sự hướng dẫn của TS. Lê Thị Thu Hương. Các số liệu, kết quả được trình bày trong đề tài là trung thực. Những kết luận khoa học của đề tài chưa từng được ai công bố trong bất kì công trình nào khác.

Tác giả luận văn

MAI HOÀI THU

LỜI CẢM ƠN

Trước hết, tôi xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc tới cô giáo hướng dẫn:

TS. Lê Thị Thu Hương cùng các thầy cô trong Khoa Lịch sử, trường Đại học Sư phạm - Đại học Thái Nguyên đã giúp đỡ tôi trong suốt quá trình học tập và hoàn thành luận văn.

Tôi xin trân trọng cảm ơn Ban Giám hiệu, tổ Sử - Địa - Giáo dục công dân trường THPT Hòn Gai, thành phố Hạ Long - tỉnh Quảng Ninh đã tạo điều kiện thuận lợi về mọi mặt để tôi học tập.

Trong thời gian điều tra khảo sát và tiến hành thực nghiệm, tôi đã nhận được sự giúp đỡ nhiệt tình của Ban Giám hiệu, đồng nghiệp và các em HS ở các trường THPT thành phố Hạ Long - tỉnh Quảng Ninh. Tôi xin chân thành cảm ơn sự giúp đỡ quý báu đó.

Cuối cùng, tôi xin được bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc tới gia đình, bạn bè, đồng nghiệp đã động viên, giúp đỡ tôi trong quá trình học tập và hoàn thành luận văn.

Tác giả luận văn

MAI HOÀI THU

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN	ii
MỤC LỤC	iii
DANH MỤC VIẾT TẮT	iv
DANH MỤC CÁC BẢNG, BIỂU ĐỒ	v
MỞ ĐẦU	1
1. Lý do chọn đề tài	1
2. Lịch sử nghiên cứu vấn đề	2
3. Đối tượng, phạm vi nghiên cứu	8
4. Mục đích, nhiệm vụ nghiên cứu	9
5. Cơ sở phương pháp luận và phương pháp nghiên cứu	9
6. Giả thuyết khoa học và đóng góp của luận văn	10
7. Ý nghĩa khoa học và thực tiễn của đề tài	10
8. Cấu trúc đề tài	10
Chương 1. CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN CỦA VẤN ĐỀ TỔ CHỨC HOẠT ĐỘNG NHÓM TRONG DẠY HỌC LỊCH SỬ VIỆT NAM TỪ NĂM 1930 ĐẾN NĂM 1954 Ở TRƯỜNG TRUNG HỌC PHỔ THÔNG THÀNH PHỐ HẠ LONG TỈNH QUẢNG NINH	12
1.1. Cơ sở lý luận	12
1.1.1. Một số quan niệm về tổ chức hoạt động nhóm.....	12
1.1.2. Đặc điểm, hình thức, ưu, nhược điểm của tổ chức hoạt động nhóm trong dạy học lịch sử	15
1.1.3. Xuất phát điểm của vấn đề nghiên cứu.....	21
1.1.4. Ý nghĩa của việc tổ chức hoạt động nhóm trong dạy học lịch sử ở trường THPT thành phố Hạ Long tỉnh Quảng Ninh	26
1.2. Cơ sở thực tiễn.....	28
1.2.1. Địa điểm, thời gian, đối tượng khảo sát	28
1.2.2. Kế hoạch và nội dung tiến hành điều tra, khảo sát	28
1.2.3. Kết quả điều tra, khảo sát	29

1.2.4.	Nhận xét chung về thực trạng tổ chức hoạt động nhóm trong dạy học lịch sử ở các trường THPT thành phố Hạ Long tỉnh Quảng Ninh	33
Chương 2. CÁC BIỆN PHÁP TỔ CHỨC HOẠT ĐỘNG NHÓM TRONG DẠY HỌC LỊCH SỬ VIỆT NAM TỪ NĂM 1930 ĐẾN NĂM 1954 Ở TRƯỜNG TRUNG HỌC PHỔ THÔNG THÀNH PHỐ HẠ LONG TỈNH QUẢNG NINH.....		
2.1.	Mục tiêu và nội dung cơ bản của Lịch sử Việt Nam từ năm 1930 đến năm 1954 ở trường THPT	37
2.1.1.	Mục tiêu	37
2.1.2.	Nội dung cơ bản.....	37
2.2.	Một số biện pháp tổ chức hoạt động nhóm trong dạy học lịch sử Việt Nam từ năm 1930 đến năm 1954 ở trường THPT thành phố Hạ Long tỉnh Quảng Ninh	41
2.2.1.	Yêu cầu khi tổ chức hoạt động nhóm trong dạy học lịch sử Việt Nam từ năm 1930 đến năm 1954.....	41
2.2.2.	Một số biện pháp tổ chức hoạt động nhóm trong dạy học lịch sử Việt Nam từ năm 1930 đến năm 1954 ở trường THPT thành phố Hạ Long tỉnh Quảng Ninh	45
2.3.	Thực nghiệm sư phạm	76
2.3.1.	Mục đích của thực nghiệm	76
2.3.2.	Đối tượng và địa bàn thực nghiệm	76
2.3.3.	Nội dung tiến hành thực nghiệm	76
2.3.4.	Kết quả thực nghiệm.....	77
KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ.....		81
1.	Kết luận.....	81
2.	Kiến nghị.....	82
DANH MỤC BÀI BÁO CỦA TÁC GIẢ CÓ LIÊN QUAN ĐẾN ĐỀ TÀI LUẬN VĂN		84
TÀI LIỆU THAM KHẢO.....		85
PHỤ LỤC		

DANH MỤC VIẾT TẮT

DHHT	:	Dạy học hợp tác
DHLS	:	Dạy học lịch sử
GV	:	Giáo viên
HS	:	Học sinh
NXB	:	Nhà xuất bản
PP	:	Phương pháp
PPDH	:	Phương pháp dạy học
PT	:	Phổ thông
SGK	:	Sách giáo khoa
SL	:	Số lượng
TB	:	Trung bình
TCHĐN	:	Tổ chức hoạt động nhóm
THPT	:	Trung học phổ thông
TL	:	Tỉ lệ

DANH MỤC CÁC BẢNG, BIỂU ĐỒ

Bảng:

Bảng 1.1.	Kết quả điều tra thái độ của học sinh trong giờ học lịch sử có tổ chức hoạt động nhóm.....	30
Bảng 1.2.	Kết quả điều tra về nhận thức của GV về sự cần thiết của việc tổ chức hoạt động nhóm trong dạy học lịch sử	32
Bảng 2.1.	Kết quả các bài kiểm tra sau khi thực nghiệm ở trường THPT Vũ Văn Hiếu	77
Bảng 2.2.	Tỉ lệ các bài kiểm tra sau khi thực nghiệm ở trường THPT Vũ Văn Hiếu.....	78
Bảng 2.3.	Kết quả các bài kiểm tra sau khi thực nghiệm ở trường THPT Hòn Gai	78
Bảng 2.4.	Tỉ lệ các bài kiểm tra sau khi thực nghiệm ở trường THPT Hòn Gai	79

Biểu đồ:

Hình 2.1.	Biểu đồ so sánh tỷ lệ giữa lớp thực nghiệm và lớp đối chứng.....	79
-----------	--	----

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Cuộc cách mạng khoa học - công nghệ từ những năm 40 của thế kỉ XX đã đưa loài người bước sang một thời đại mới - thời đại văn minh thông tin. Với sự phát triển như vũ bão của khoa học- công nghệ, xu thế toàn cầu hóa buộc chúng ta cần phải tăng cường hợp tác, giao lưu để học hỏi kinh nghiệm, chuyển giao công nghệ để phát triển nếu như không muốn bị tụt hậu. Mỗi một thời kì, lịch sử lại giao phó cho con người những nhiệm vụ khác nhau và con người cần phải thích ứng để hoàn thành tốt. Có thể thấy, thế hệ trẻ - những chủ nhân tương lai của đất nước hơn ai hết chính là lực lượng đảm nhận sứ mệnh lịch sử này.

Trước những thay đổi của thời đại mới, giáo dục cũng cần phải có những cải cách phù hợp để đáp ứng tình hình mới, để tạo nên những con người mới có đủ kiến thức, năng lực, phẩm chất, thích ứng được với xu thế chung của nhân loại, đáp ứng được yêu cầu phát triển kinh tế - xã hội, công cuộc đổi mới đất nước.

Về vấn đề đổi mới PPDH, Ban Chấp hành Trung ương Đảng lần thứ 8, (Khóa XI) đã ban hành Nghị quyết số 29-NQ/TW “Về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo”. Nghị quyết nhấn mạnh: “*Tiếp tục đổi mới mạnh mẽ phương pháp dạy và học theo hướng hiện đại; phát huy tính tích cực, chủ động, sáng tạo và vận dụng kiến thức, kĩ năng của người học; khắc phục lối truyền thụ áp đặt một chiều, ghi nhớ máy móc. Tập trung dạy cách học, cách nghĩ, khuyến khích tự học, tạo cơ sở để người học tự cập nhật và đổi mới tri thức, kĩ năng, phát triển năng lực. Chuyển từ học chủ yếu trên lớp sang tổ chức hình thức học tập đa dạng, chú ý các hoạt động xã hội, ngoại khóa, nghiên cứu khoa học*” [1; tr.5]. Như vậy, Nghị quyết khẳng định đổi mới giáo dục là “*chìa khóa*” quan trọng mở ra con đường đưa đất nước tiến lên phía trước và là yêu cầu của cuộc sống.

Hiện nay, TCHĐN cho HS trong DHLS là một yêu cầu của đổi mới PPDH. Mục tiêu của TCHĐN là giúp HS cùng làm việc để đạt được kết quả chung tốt nhất. Thông qua hoạt động nhóm, HS được tự mình nói lên ý kiến cá nhân, từ đó giúp các em biết lắng nghe, biết chia sẻ và tự tin trước đám đông, chủ động chiếm lĩnh tri thức, tự tin bảo vệ quan điểm của mình. Có thể nói, tổ chức dạy học theo nhóm là một sự lựa chọn

phù hợp để phát huy tính tích cực, chủ động, sáng tạo của HS trong DHLS, giúp các em hiểu và nhớ kiến thức lâu hơn, có khả năng vận dụng để giải quyết các vấn đề của thực tiễn.

Tuy nhiên trên thực tế, tại các trường THPT thành phố Hạ Long, tỉnh Quảng Ninh, việc TCHĐN trong DHLS đã được triển khai nhưng chưa thật sự thường xuyên và chưa mang lại hiệu quả cao. Nhiều GV còn “ngại” thay đổi vì đã quen PP truyền thống nên có TCHĐN nhưng chỉ mang tính hình thức, chưa biết cách tổ chức cho phù hợp để cuốn hút HS vào việc học lịch sử, nhất là đối với khối 12. Một số GV đã quan tâm đến việc TCHĐN nhưng do chưa được trang bị lí luận nên thực hiện chưa hiệu quả. Còn HS chịu ảnh hưởng lớn từ phía gia đình, chỉ tập trung vào các môn thi Đại học (rất ít HS lựa chọn khối thi có môn lịch sử), dẫn đến học lệch, không quan tâm và dành thời gian cho môn Lịch sử... Điều này là trở ngại lớn cho việc thực hiện mục tiêu giáo dục mà Đảng đã đề ra là “*Đổi mới căn bản, toàn diện nền giáo dục Việt Nam theo hướng chuẩn hóa, hiện đại hóa, xã hội hóa, dân chủ hóa và hội nhập quốc tế, trong đó, đổi mới cơ chế quản lý giáo dục, phát triển đội ngũ GV và cán bộ quản lý là khâu then chốt. Tập trung nâng cao chất lượng giáo dục, đào tạo, coi trọng giáo dục đạo đức, lối sống, năng lực sáng tạo, kỹ năng thực hành, khả năng lập nghiệp.... Xây dựng môi trường giáo dục lành mạnh, kết hợp chặt chẽ giữa nhà trường với gia đình và xã hội*”[46; tr.130-131]. Từ đó dẫn đến kết quả thi THPT quốc gia môn Lịch sử những năm gần đây luôn thấp hơn nhiều so với các môn học khác, chất lượng DHLS ngày càng giảm sút.

Xuất phát từ những lí do trên, chúng tôi lựa chọn vấn đề: “***Tổ chức hoạt động nhóm trong dạy học Lịch sử Việt Nam từ năm 1930 đến năm 1954 ở trường trung học phổ thông thành phố Hạ Long tỉnh Quảng Ninh***” làm đề tài nghiên cứu với hi vọng góp phần nâng cao chất lượng DHLS hiện nay.

2. Lịch sử nghiên cứu vấn đề

2.1. Các công trình nghiên cứu ở nước ngoài

Các tác giả Berdn Meier và Nguyễn Văn Cường trong cuốn “*Lí luận dạy học hiện đại- Một số vấn đề đổi mới PPDH*” đã đưa ra quan niệm dạy học nhóm là một hình thức dạy học, trên cơ sở phân công và hợp tác làm việc, HS của một lớp sẽ được phân chia các nhiệm vụ học tập. Sau đó kết quả làm việc của nhóm được trình bày và đánh giá trước cả lớp [4].